

Вітер

1

П'ятниця, 10 березня

Перед бурею завжди буває мить, коли здається, що вітер передумав. Він грається в домашній затишок, бавиться із цвітом на деревах, дражнить дощ з похмурих сірих хмар. Та в цю мить грайливості вітер найжорстокіший і найнебезпечніший. Не потім, коли падають дерева, а цвіт — то лише промокальний папір, що забиває собою зливи та струмки. Не тоді, коли будинки складаються, наче карткові, а стіни, що здавалися твердими та надійними, рвуться, мов папір.

Ні, найжорстокіша мить — завжди та, коли гадаєш, що *можеш* бути в безпеці; що, мабуть, вітер нарешті полинув; що, мабуть, можна знов будувати щось таке, що не звіє. І в таку мить вітер стає найпідступнішим. Саме тут починається горе. У мить, коли очікуєш радості. Демон надії у скриньці Пандори. Мить, коли какао-біб точить свій аромат у повітря: запах горіння, спецій і солі; і крові; і ванілі; і болю душевного.

Колись я вважала це мистецтво простим. Виявляти нешкідливу поблажливість. Та нарешті затишила, що *жодне* потурання не є нешкідливим. Франсіс Рейно міг би мною пишатися. Сорок років відьма, а тепер, нарешті, стала пури-танкою.

Зозі де л'Альба зрозуміла б. Зозі — колекціонерка сердець, чие обличчя досі являється мені у снах. Іноді я чую її голос на вітрі, цокіт її черевичків по бруківці. Іноді питаю себе: де вона, чи досі згадує про мене. Жодне потурання не є нешкідливим, вона це знала. Єдине, що важить врешті-решт, — це влада.

Вітрові байдуже. Вітер не судить. Вітер інстинктивно забере все, що може, — все, що треба. Знаєте, я теж такою була. Насіння розлітається з вітром, пускає корені, знову стає насінням, перш ніж рушити далі. Насіння не лишається при материнській рослині. Воно летить, куди вітер несе.

Візьміть мою Анук, якій зараз двадцять один: зникла туди ж, куди й усі діти, коли слідують за Щуроловом. Колись ми з нею були такі близькі. Нерозлучні. І все ж я знаю, що дитина — це позика, яку одного дня доведеться повернути світові, щоб вона росла, вчилась і закохувалась. Колись я гадала, що вона може залишитися тут, у Ланскне-су-Танн, що її втримає Жанно Дру — ну, і, звісно, *chocolaterie* та обіцянка безпеки. Але все вирішив Жан-Лу Рембо з Парижа. Жан-Лу, хлопець із дірою в серці. Чи заповнила її Анук? Я знаю тільки, що вона залишила діру в моєму серці — діру, яку не заповнить і весь шоколад Мексики, простір у формі маленької дівчинки з темними, мов океан, очима.

А тепер моя Розетта, якій шістнадцять, чує голоси вітру, і я знаю, яка вона спрагла, яка несамовита, свавільна, мінлива. Вітер підхопив би її одним поривом, якби вона не була прив'язана, наче вітрило. Якби я не вжила запобіжних заходів. І все ж вітер і далі шарпає струни, які убезпечують нас. Ми досі чуємо його сирену. І він пахне іншими місцями. Говорить про небезпеку та сонячне світло, про пригоду та радість. Танцює сонячними зайчиками у відтінках чилі й перцю. Застрягає вглибині горла, мов несподіваний сміх. А під кінець забирає все — все, над чим ти тяжко працювала. Усе, що, здавалося, можеш якось забрати із собою. І це завжди починається в мить грайливості, чарів — навіть радості. У мить прояснення між хмарами. Солодкого смаку; калатання дзвіночків.

Іноді навіть снігопаду.

Сніг

1

Субота, 11 березня

Сьогодні йшов сніг. Тиждень Великого посту. Диво настає рано. Спочатку я подумала, що це цвіт. Цвіт з яскравого синього неба, який вкриває тротуари. Але на підвіконні лежав сніг, і в блискучому повітрі танцювали його кришталіки. Це могла бути Випадковість. Але, можливо, це щось більше.

Тут рідко йде сніг. Рідко буває по-справжньому холодно, навіть узимку. Не так, як у Парижі, де іноді Сена тріскотіла тонкою чорною кригою й доводилося ходити в зимовому пальті від Гелловіна до Великодня. Тут, у Ланскне-су-Танн, холодна погода триває десь місяць. Морозно у грудні. Біло на полях. А потім дме вітер. Холодний північний вітер, від якого завжди сльози на очі навертаються. Але сьогодні був сніг. Це знак. Хтось помре до світанку.

Я знаю історію про дівчинку, яку мати зліпила зі снігу. Дівчинка не повинна виходити на сонце, але одного літнього дня не слухається та йде гратися з іншими. Мати скрізь її шукає. Але знаходить лише її одяг на землі — БАМ! — у калюжі води.

Ту історію розповів мені Нарцис. Нарцис, який тримає квіткову крамницю. Він уже старий, і у вихідні крамницею керує хтось інший, але в неділю він досі приходить і сідає біля дверей, дивиться на вулицю і ніколи не говорить. Хіба що іноді до мене. Він каже:

— Мовчуні ми, так, Розетто? Не тріскочемо, як сороки.

Це правда. Доки мама готує шоколад і говорить, я радше сиджу мовчки, граюся з коробкою гудзиків чи малюю в альбомі. Малою я ніколи не розмовляла. Співала та іноді

вигукувала: БАМ! — або видавала тваринні звуки, показувала на пальцях чи кричала пташкою. Людям подобаються пташки та тварини. Я людям не дуже подобалась, тож не розмовляла з ними, навіть голосом своєї тіні, яким говорю, коли стаю кимось іншим. Натомість перетворювалася на пташку й злітала високо у хмари. А іноді бувала мавпою та гоїдалася на деревах, а іноді собакою й гавкала на вітер. Але навіть тоді я людям не подобалась, окрім мами, Анук, Ру та мого найкращого друга, Жана-Філіппа Бонне. Але мама тепер завжди працює, Анук у Парижі з Жаном-Лу, Ру приходить і йде, та ніколи надовго не затримується, а Жан-Філіпп (на прізвисько Пілу) весь тиждень ходить до школи в Ажені й більше не хоче гратися.

Мама радить не хвилюватися. Насправді він не так уже й змінився. Але тепер йому шістнадцять, і інші хлопці сміятимуться з нього та дражнитимуть, що він грає з дівчинкою.

Як на мене, це нечесно. Я *не* дівчинка. Іноді я хлопчик, як Пілу. Іноді мавпа, собака. Іноді хтось іще. Але інші люди не такі. Іншим людям не байдуже до цих речей. І, звісно, я не можу ходити до школи. У школі в Ажені мене не прийняли. Сказали мамі, що я їм не підійду або не говоритиму так, як треба. А ще є Бам, який погано поводить себе і змушує мене викрикувати його ім'я: БАМ! А часом трапляються Випадковості.

І я вже дізналася все, що могла, з книжок, від птахів, тварин, іноді навіть людей. Як-от Нарцис і Ру, які ніколи не проти, коли я не хочу говорити або коли мій голос — не маленької дівчинки, а когось дикого та небезпечного.

Колись мама розповідала мені історію про маленьку дівчинку, чий голос украла відьма. Відьма, розумна й хитра, користалася юним милим голосом маленької дівчинки, щоб обманом змушувати людей виконувати її волю. Лише тінь дівчинки могла говорити, але це рідко бувало приємним. Натомість вона казала тільки правду і часом була

безжальною. «Ти схожа на ту дівчинку, — казала мама. — Надто мудра, щоб тебе розуміли дурні».

Ну, не знаю, чи я мудра. Але я *справді* маю голос тіні. Та нечасто ним користуюся. Людям не подобається чути правду. Навіть мама воліє не чути деяких речей, які каже моя тінь. Тож я і далі здебільшого співаю або ж нічого не кажу. А коли відчуваю, що голос моєї тіні хоче прорватися, викрикую: БАМ! — і сміюся, і співаю, і тупаю ногою, як ми колись робили, щоб відігнати злий вітер.

Коли пішов сніг, мама працювала у крамниці над великодніми шоколадками. Кролики, курчата й кошики яєць. Мендіани та грильях. Соски Венери, абрикосові сердечка й гіркі скибочки помаранча. Усі загорнуті в целофан і перев'язані кольоровими стрічками, розкладені в коробки, мішечки та пакети, готові для дарування на Великдень. Я не дуже люблю шоколад. Я люблю *гарячий* шоколад, а ще шоколадний круасан, але не хочу працювати в шоколадні. Мама каже, у кожного свій талант. У неї — робити шоколад і знати, який твій улюблений. У Ру — імітувати пташині крики і вміти полагодити майже все. У мене — малювати тварин. Кожен має свою тварину, тінь власного я. У мене це Бам, мавпа. У мами — дикий кіт. У Ру — лис із пухнастим хвостом. В Анук — кролик на ім'я Пантуфль. У Пілу — енот. А в Нарциса — старий чорний ведмідь із довгим носом, вайлуватою ходою та повними очима секретів. Деякі люди вважають Бама несправжнім. Навіть мама називає його «уявним другом Розетти», особливо перед такими, як мадам Дру, яка навіть не вміє бачити кольори. Це тому, що Бам буває неслухняним. Доводиться постійно наглядати за ним. Іноді й прикрикнути на нього — БАМ! — щоб він не спричинив Випадковості.

Але мама тепер лише вдає, що його не бачить. Мама не хоче бачити. Гадає, було б легше, якби ми були такими, як усі інші. Та я знаю, що вона досі бачить Бама. Як бачить

і улюблений шоколад своїх покупців. Як бачить і кольори, що підказують, хто як почуввається. Але зараз вона намагається приховувати це, бути як інші матері. Може, гадає, що тоді і я стану — як інші.

Коли пішов сніг, мама не помітила. Вона була з двома пані, які обирали шоколадних звірят. Пані у весняних сукнях, туфлях на високих підборах та постельних пальтах. Одну з них звати мадам Монтур. Вона тут не живе, але я бачила її поблизу. В неділю вона ходить до церкви. Інша — мадам Дру, яка ніколи не приходить по шоколад, а лише щоб дізнатися, що відбувається. Вони говорили про якогось хлопчика, який був гладким і не робив так, як йому кажуть. Не знаю, що то за хлопчик. Я уявила собі двох папуг або рожевих курок, які квокчуть, чистять пір'ячко та гомонять. І бачила, що мадам Монтур дивується, чому я не в школі.

Ніхто в Ланскне не дивується, чому. Ніхто в Ланскне не дивується, що я іноді гавкаю, чи скрикую, чи співаю: «Бам-Бам-Бам: Бам, бадда-БАМ!» Але я бачила, як мама спостерігала за мною. Знаю, що вона за мене непокоїться. Коли я була маленькою, траплялися Випадковості. Речі, яких не мало бути, але вони були. Речі, які робили нас інакшими. А одного разу мене намагалися забрати, коли я була ще немовлям. Анук теж хтось намагався забрати, коли ми жили в Парижі. Тепер мама хвилюється. Дарма. Зараз я обережна.

Я намалювала трояндово-рожевого папугу з мадам Монтур і курку з мадам Дру. Лише кількома штрихами зобразила маленьку рожеву голову, напіврозтулений від подиву дзьоб. Залишила на прилавку, де побачить мама, і вийшла надвір. Вітер віяв з півночі, і на землі лежали пелюстки. Та коли я зупинилася глянути, то виявила, що пелюстки — це грудки снігу, який вихором падає із синього весняного неба, мов кружальця конфеті.

Під церквою стояв священник і з подивом дивився на снігопад. Його звати Франсіс Рейно. Мені він не сподобався,